

Zagreb, Hrvatska
27. prosinca 2002.

gosp. Horst Köhler
generalni direktor
Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431
SAD

Poštovani gospodine Köhleru,

1. Hrvatske su vlasti pripremile gospodarski i financijski program za 2003. kojemu je cilj održavanje makroekonomske stabilnosti i jačanje temelja za visoki gospodarski rast u razdoblju prije parlamentarnih izbora koji se moraju održati do ožujka 2004. Kako bismo ostvarili te ciljeve, program se oslanja na fiskalnu prilagodbu i strukturnu reformu (uključujući daljnju privatizaciju) u kontekstu uglavnom stabilnog tečaja. Kao podršku našem programu, ovim putem tražimo da nam se odobri *stand-by* aranžman u iznosu od 105,88 milijuna SPV-a (29 posto kvote) koji bi nam bili stavljeni na raspolaganje u razdoblju od 14 mjeseci koje završava u ožujku 2004.

2. Provođenje našeg programa, koji je opisan u priloženom Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici (MEFP), bit će praćeno s pomoću kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa i indikativnih ciljeva u fiskalnom, monetarnom i eksternom sektoru. U vezi s tim, MEFP sadrži prijedlog kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa kojima je potrebno udovoljiti do kraja ožujka, odnosno do kraja lipnja 2003. i indikativne ciljeve za drugu polovicu 2003. godine. Provođenje programa bit će također praćeno s pomoću jednog strukturnog kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa i pet strukturnih kontrolnih točaka. Svi su oni navedeni u Dodatku II. MEFP-a. Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa su detaljno opisani u Dodacima III.-VIII.

3. Vjerujemo da su politike i mjere izložene u MEFP-u dostatne za postizanje ciljeva našeg gospodarskog programa. Ipak, poduzet ćemo sve ostale dodatne mjere koje će možda biti potrebne kako bi se program priveo kraju. Periodično ćemo se konzultirati s Fondom, u skladu s Fondovim politikama o takvim tipovima konzultacija, o napretku postignutom u provođenju gospodarskog programa opisanog u MEFP-u, te se unaprijed konzultirati s Fondom o svim izmjenama politika obuhvaćenih MEFP-om. Dostavit ćemo Fondu one informacije koje on bude tražio, a koje se odnose na provođenje politike i ispunjavanje ciljeva programa. U svakom slučaju, tijekom važenja aranžmana bit će obavljena dva preispitivanja, te je planirano da ona budu provedena do 15. svibnja 2003. i do 15. studenoga 2003. kako bi se (i) odredili kvantitativni kriterije za ocjenu uspješnosti izvršenja programa za razdoblje do 30. rujna, odnosno 31. prosinca 2003. (u doba prvog preispitivanja) i (ii) ocijenio napredak ostvaren u provođenju programa i postigao dogovor o svim dodatnim mjerama koje će možda biti potrebne da bi se ispunili ciljevi programa.

4. S obzirom na povoljno stanje međunarodnih pričuva Hrvatske i jednostavan pristup međunarodnim tržištima kapitala, nedavno smo podmirili ukupan iznos dugovanja Fondu po kreditima i ne namjeravamo izvršiti povlačenja sredstava na temelju zatraženog aranžmana, koja će nam biti dostupna nakon sklapanja aranžmana i udovoljavanja kriterijima za ocjenu uspješnosti izvršenja programa te okončavanja procesa preispitivanja.

S poštovanjem,

Slavko Linić,
potpredsjednik Vlade

Mato Crkvenac,
ministar financija

Željko Rohatinski,
Guverner
Hrvatske narodne banke

Prilog: Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici

MEMORANDUM O EKONOMSKOJ I FINANCIJSKOJ POLITICI

1. Vlada i Hrvatska narodna banka (HNB) su surađivale u izradi i usvajanju fiskalnog i monetarnog programa za 2003., te strukturnih mjera potpore za očuvanje makroekonomske stabilnosti i poticanje viših stopa gospodarskog rasta. Cilj je našeg programa smanjenje fiskalnog deficita i udjela državnih rashoda u BDP-u, te stabilizacija udjela javnog duga u BDP-u nakon njegovog višegodišnjeg kontinuiranog rasta. Međutim, shvaćamo da je daljnja fiskalna konsolidacija potrebna i nakon razdoblja sadašnjeg programa kako bi se postigla dugoročna fiskalna održivost. Naš program za 2003. godinu prikazan je u Odjeljku II.

I. OČEKIVANI GOSPODARSKI REZULTATI U 2002.

2. Unatoč nepovoljnom međunarodnom okruženju vjerojatno je ubrzanje stope gospodarskoga rasta na 4 posto u 2002. (Dodatak I.). Privatna potrošnja, dobra turistička sezona i snažan rast investicija, djelomično kao posljedica ambicioznog projekta izgradnje autocesta, doprinose ovim povoljnim rezultatima. Došlo je do daljnjeg smanjenja inflacije, zahvaljujući većoj konkurenciji u sektoru trgovine na malo, općenito stabilnom tečaju i izostanku pritisaka za povećanje plaća. Očekujemo da će u 2002. cijene na malo porasti u prosjeku za 2,5 posto. U međuvremenu, revidirani podaci o uvozu pokazuju da će se u 2002. deficit na tekućem računu platne bilance vjerojatno smanjiti sa 3,8 posto BDP-a, koliko je iznosio u 2001., na 3,6 posto. Unatoč tome što je uvoz veći od ranije prikazanoga, bruto međunarodne pričuve vjerojatno će se povećati na više od 5 mjeseci uvoza robe i nefaktorskih usluga do kraja 2002., budući da je HNB više puta intervenirao u cilju sprečavanja aprecijacijskih pritisaka na domaću valutu. Unatoč rastu javnih investicija, očekuje se smanjenje deficita proračuna opće države sa 6,8 posto BDP-a u 2001. na 6,2 posto BDP-a u 2002. Međutim, moguće je da će i deficit i gospodarski rast biti nešto manji, ako se provedba gradnje autocesta u četvrtom tromjesečju ne ubrza prema očekivanjima.

II. EKONOMSKI PROGRAM ZA 2003.

3. Naš program za 2003. obuhvaća proračun opće države, koji je dio trogodišnjeg fiskalnog okvira za razdoblje 2003-2005., monetarni program i niz strukturnih mjera potpore, opisanih u Odjeljku II. D.

A. Ciljevi

4. U skladu s našim općim ciljem povećanja zaposlenosti i poboljšanja životnog standarda pučanstva, naš program teži daljnjem ubrzanju gospodarskog rasta. Unatoč lošoj perspektivi svjetskog gospodarstva, a poglavito naših glavnih izvoznih tržišta u Njemačkoj i Italiji, očekujemo da će realni BDP u 2003. porasti za 4,2 posto. Uz otprilike neutralan doprinos izvana, vjerojatno je da će taj rast u potpunosti biti rezultat domaće potražnje. Očekuje se da će doprinos privatne potrošnje i investicija tome rastu iznositi oko 4,5 postotnih bodova, dok će doprinos sektora države agregatnoj potražnji biti negativan, unatoč stalnom rastu javnih investicija, što je odraz stroge kontrole javne potrošnje.

5. Izostanu li veliki cjenovni šokovi iz inozemstva (promjene domaćih maloprodajnih cijena naftnih derivata sada u potpunosti odražavaju promjenu cijene nafte na svjetskom tržištu), a tečaj ostane uglavnom stabilan, planiramo da će prosječna inflacija mjerena cijenama na malo u 2003. ostati na razini nižoj od 3,5 posto. Oštra konkurencija i niske uvozne carine trebale bi osigurati praktički konstantne cijene robe, dok će cijene usluga vjerojatno i dalje rasti po godišnjoj stopi od 5-10 posto zbog manjeg rasta produktivnosti i povremenih usklađivanja administrativno reguliranih cijena. Ovaj prilično optimističan stav podupiru najnovije stope temeljne inflacije od oko 1,0 posto, inflacija mjerena cijenama pri proizvođačima koja jedva da je pozitivna, kao i izostanak znatnijih pritisaka za povećanjem plaća.

6. Naši ciljevi glede vanjskog sektora jesu održavanje deficita na tekućem računu platne bilance na razini od blizu 3,5 posto BDP-a i održavanje pokrivenosti uvoza robe i nefaktorskih usluga bruto međunarodnim pričuvama na razini većoj od 5 mjeseci. Poboljšanje sigurnosne situacije u regiji i bolji pristup stranim tržištima

olakšavaju postizanje navedenih ciljeva. Uz uglavnom stabilan tečaj, ostvarenje tih ciljeva temelji se prvenstveno na fiskalnoj prilagodbi, ograničavanju rasta plaća i strukturnim reformama. Prema našem programu, očekuje se da će inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku biti dovoljna za osiguranje ciljanih međunarodnih pričuva, uz smanjenje udjela inozemnog duga u BDP-u.

B. Fiskalna politika

7. Glavni cilj Vladinog fiskalnog programa za 2003. jest stabilizacija udjela duga proračuna opće države u BDP-u, nakon njegovog višegodišnjeg kontinuiranog rasta. U skladu s tim ciljem, nedavno usvojenim proračunima središnje države i jedinica lokalne uprave za 2003. smanjen je deficit proračuna opće države s očekivanih 6,2 posto BDP-a u 2002. na 5,0 posto BDP-a u 2003. Usvajanje proračuna središnje države u Saboru i dostavljanje konsolidiranih proračunskih podataka za 53 najveće jedinice lokalne uprave koji se uklapaju u ciljani deficit proračuna opće države za 2003. su prethodna mjera. Uz skromne prihode od privatizacije (vidi točku 10.) i ako ne dođe do neto povećanja garancija (vidi točku 12.), očekuje se da je deficit ovakvog opsega dovoljan za stabilizaciju udjel duga u BDP-u na procijenjenoj razini od 57,5 posto BDP-a na kraju 2002. Iako takav program uključuje prilagodbu od 1,4 posto BDP-a (uključujući i 0,2 postotna boda zbog cjelogodišnjeg troška uvođenja obveznog drugog stupa mirovinskog osiguranja pod privatnom upravom u 2002.), Vlada uviđa potrebu za dodatnom fiskalnom konsolidacijom u budućnosti, kako bi se nadoknadio konačan prestanak privatizacijskih prihoda i smanjio teret državnog duga, za čije je servisiranje već sad potrebno izdvojiti 2,5 posto BDP-a za otplatu kamata (što je gotovo jednako proračunu za osnovne i srednje škole).

8. Projekcija proračunskih prihoda za 2003. uključuje sljedeće izmjene poreznog sustava i sustava doprinosa za socijalno osiguranje:

- procjenjuje se kombinirani gubitak prihoda u iznosu od 0,5 posto BDP-a zbog povećanja standardne neoporezive osnovice za dohodak sa 1.250 kuna na 1.500 kuna; smanjenja stopa doprinosa za socijalno osiguranje sa 37,67 posto na 37,20 posto; te oslobođenja od plaćanja 5-postotnog poreza na promet nekretnina za one koji prvi puta kupuju stambeni objekt.

- procjenjuje se kombinirano povećanje prihoda u iznosu od 0,6 posto BDP-a zbog smanjenja neoporezive osnovice za dohodak za stanovnike posebnih područja (otoka, ratom pogođenih područja) na razinu povećane standardne osnovice; proširenja osnovice doprinosa za socijalno osiguranje na naknade za rad za sve vrste rada osim redovnog zaposlenja svih skupina izuzev studenata i autorskih honorara, kao i uvođenje dodatnog poreza na osiguranje automobila.

Sabor je donio zakone vezane uz sve te promjene (i nekoliko drugih koji će imati samo mali učinak na prihode) i oni su stupili na snagu 1. siječnja 2003. (prethodna mjera). Izuzev sniženja uvoznih carina na temelju međunarodnih sporazuma, Vlada neće uvesti nikakve druge promjene ni u porezni sustav, niti u sustav doprinosa za socijalno osiguranje. Djelomično odražavajući cjelogodišnji učinak troška uvođenja drugog stupa mirovinskog osiguranja u 2002., predviđa se da će se udjel prihoda proračuna opće države u BDP-u, unatoč očekivanom malom povećanju prikupljenih neto prihoda koje proizlazi iz prethodno navedenih mjera, smanjiti za 0,4 postotna boda BDP-a.

9. Malo smanjenje udjela prihoda u BDP-u povećava potrebu za ograničenjem rashoda, kako bi se postiglo ciljano smanjenje deficita. Kao što se vidi iz tablice, ograničenje rashoda za

Hrvatska: Rashodi proračuna konsolidirane opće države, 2002-2003.

	Proj. 2002.	Prog. 2003.	Promjena	Proj. 2002.	Prog. 2003.	Promjena
	(u mil. kuna)		(u postocima)	(postotak BDP-a)		
Rashodi i neto posudbe	89.848	93.862	4,5	51,5	50,0	-1,5
Rashodi	89.048	92.575	4,0	51,0	49,3	-1,7
Tekući rashodi	77.355	79.784	3,1	44,3	42,5	-1,8
Plaće (bez doprinosa za socijalno osiguranje)	19.439	19.643	1,0	11,1	10,5	-0,6
Ostale kupovine robe i usluga	18.004	17.559	-2,5	10,3	9,4	-0,9
Plaćanje kamata	4.000	4.642	16,1	2,3	2,5	0,2
Subvencije i ostali tekući transferi	35.912	37.940	5,6	20,6	20,2	-0,4
Kapitalni rashodi	11.693	12.792	9,4	6,7	6,8	0,1
Posudbe umanjene za otplate	800	1.286	60,8	0,5	0,7	0,2

plaće, robu i usluge, subvencije i druge tekuće transfere više je nego dostatno za smanjenje udjela rashoda u BDP-u od 1,5 postotnih bodova, potrebnog za smanjenje proračunskog deficita na 5,0 posto BDP-a u 2003. i stvaranje mjesta za veće kamatne

rashode, kapitalne investicije i neto posudbe. Ključ uspjeha fiskalnog programa predstavljaju odlučna politika plaća i smanjenja broja zaposlenih kojom se jamči poštivanje proračunom predviđene mase plaća. Da bi to ostvarila, Vlada je odlučila zadržati osnovicu mjesečne plaće nepromijenjenom, odnosno na 4.232,43 kune u 2003. Koeficijenti za plaće koji se množe s osnovicom plaće u svrhu utvrđivanja iznosa plaće koji se stvarno isplaćuje također su nepromijenjeni, uz izuzetak od oko 0,1 posto BDP-a koji je izdvojen u cilju povećanja koeficijenata za plaće učitelja i profesora u osnovnim i srednjim školama. Svi će zaposlenici središnje države ostvariti pravo na regres za godišnji odmor koji je u proračunu planiran u iznosu od 0,1 posto BDP-a, dok će isplata bonusa na kraju godine biti odobrena tek u onom obujmu u kojem bude kreirano dovoljno prostora za njihovu isplatu putem smanjena neto zaposlenosti. Iako su osigurana sredstva za povećanje broja zaposlenih u sektorima sudstva i obrazovanja i u Ministarstvu financija, očekuje se da će znatno smanjenje neto zaposlenosti biti postignuto temeljem provedbe reforme u sektoru obrane. Počevši s otpuštanjem od oko 5.000 zaposlenih u sektoru obrane u prvom tromjesečju 2003., Vlada namjerava smanjiti broj zaposlenih u Ministarstvu obrane za oko 12.000 u 2003. U skladu s ovim planom, otpremnine, troškovi programa prekvalifikacije i troškovi plaća za one koji će biti nanovo zaposleni u pričuvnoj službi uključeni su u proračun. Vlada će pažljivo pratiti tromjesečnu masu plaća u proračunu središnje države, te će se konzultirati s Fondom kako bi osigurala ostvarivanje svog ciljanog proračunskog deficita u slučaju da dođe do prekoračenja proračunom predviđenih iznosa. Iako su izravne subvencije za željeznice i brodogradilišta povećane, povećani udjel svih subvencija u BDP-a više je nego kompenziran nižim transferima za mirovine i zdravstvo, čiji je rast usporen postupnim uvođenjem reforme prvog stupa u 1999. i različitim starim i novim reformskim mjerama u zdravstvu. Povrh toga, ušteda od nešto više od 0,1 posto BDP-a ostvarit će se zamjenom posebnih sudski reguliranih isplata na temelju malog zakona o mirovinama, koji je nedavno prestao vrijediti, nižim, stalnim dotokom isplata. U skladu sa snažnim opredjeljenjem Vlade za razvoj, kapitalni se rashodi (pogotovo oni za autoceste) nastavljaju povećavati, povećavajući tako svoj udjel u BDP-u na 6,8 posto. Bez obzira na sveukupno ograničenje, proračun za 2003. uključuje rashode u iznosu od 0,4 posto BDP-a za reforme u sektorima obrazovanja i sudstva, za istraživanja i razvoj te transfere za restrukturiranje državnih poljoprivrednih poduzeća.

10. Za razliku od prethodnog razdoblja, plan financiranja proračuna za 2003. manje se oslanja na prihode od privatizacije, a više na zaduživanje u zemlji. Privatizacijski prihodi proračuna opće države oprezno su planirani u iznosu od 1,2 posto BDP-a (vidi točku 22.). Prihodi koji premaše planirane iznose upotrijebit će se za smanjenje zaduženosti. Međutim, manjak u prihodima kompenzirat će se odgovarajućim smanjenjem državnih rashoda kako bi se osiguralo postizanje cilja stabilizacije udjela duga u BDP-u. Kako bi se ublažili aprecijacijski pritisci na tečaj, unaprijedio razvoj domaćeg tržišta kapitala i osigurala financijska sredstva za privatne mirovinske fondove koji prikupljaju doprinose za drugi stup mirovinskog osiguranja, Vlada se namjerava u većoj mjeri oslanjati na zaduživanje u zemlji. U okviru monetarnog programa HNB-a (vidi točku 14.), ima prostora za bankovne kredite općoj državi u iznosu od 1,3 posto BDP-a. Očekuje se da će se za nebankovni sektor osigurati likvidnost od 0,3 posto BDP-a na osnovi gotovo potpunog podmirenja preostalih dospjelih neplaćenih obveza središnje države te da će taj sektor apsorbirati državne vrijednosnice u iznosu koji odgovara 1,2 posto BDP-a, uglavnom kako bi se zadovoljile zakonske investicijske potrebe mirovinskih fondova. S obzirom na obveze vezane uz otplatu inozemnog duga koje iznose samo 1,6 posto BDP-a (zbog toga što u 2003. ne dospijevaju obveznice, odnosno glavnica duga), potrebe za bruto zaduživanjem u inozemstvu u iznosu od 3,1 posto BDP-a manje su od polovine svoje razine u 2002¹. Osim isplata u sklopu projekta i druge tranše Zajma za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan, SAL* - Zajam za strukturnu prilagodbu) ovo će zaduživanje provesti Ministarstvo financija, počevši s izdanjem euroobveznica od 500 milijuna eura u prvom tromjesečju 2003., nakon kojeg će uslijediti izdanje samurajskih obveznica sredinom 2003.

11. Poštivanje fiskalnog programa Vlade pratit će se putem kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnose na deficite proračuna središnje i opće države i promjenu stanja dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države (Dodatak III.) kao i neto promjene stanja kratkoročnoga inozemnog javnog duga te ugovaranje i davanje garancija opće države, HNB-a i HBOR-a za neprivilegirani inozemni dug s rokom dospijeca dužim od jedne godine (uključujući i podgranicu za dug koji dospijeva u razdoblju dužem od 1 i kraćem od 5 godina; Dodatak IV.). Radi osiguranja dovoljnog prostora za kreditiranje nedržavnog sektora, neto zaduživanje

---

¹ Osim toga, zbog kratkoročnog kredita za premošćivanje neznatnog kašnjenja u ostvarenju prihoda od privatizacije, korištenja i otplate povećat će se za 0,5 posto BDP-a.

opće države kod domaćih banaka pratit će se na temelju indikativnih ciljeva (Dodatak V.). Konačno, dospjele neplaćene obveze jedinica lokalne uprave, koje su krajem rujna 2002. iznosile 0,2 posto BDP-a, pratit će tromjesečno Ministarstvo financija. Zbog većeg udjela u naplati poreza na dohodak, očekuje se da će jedinice lokalne uprave u 2003. ostvariti mali višak, dok bi njihovi vlastiti primici od privatizacije bili dovoljni za smanjivanje ili čak eliminiranje postojećih dospjelih neplaćenih obveza.

12. U skladu sa Zajmom za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan, SAL* - Zajam za strukturnu prilagodbu), Vlada radi na razvoju kriterija koji će regulirati izdavanje državnih garancija. Kako bi se spriječio rast indirektnog državnog duga, za koji se procjenjuje da će do kraja 2002. porasti na 14,7 posto BDP-a, i postigla planirana stabilizacija udjela državnog duga u BDP-u, Ministarstvo financija izdat će nove garancije za kredite samo u iznosu u kojem budu podmirene ili isteknu postojeće garancije. Nijedno drugo vladino tijelo nije ovlašteno preuzimati financijske obveze u ime Republike Hrvatske. Uredba Vlade kojom se regulira ovo pitanje bit će uskoro usvojena (prethodna mjera).

C. Monetarna i tečajna politika

13. Planirana fiskalna prilagodba i smanjeno oslanjanje države na inozemno zaduživanje u velikoj će mjeri olakšati provođenje monetarne politike. S obzirom da uvjeti još nisu primjereni za ciljanje inflacije, HNB planira provoditi svoj zadatak održavanja stabilnosti cijena u skladu s novim zakonom o središnjoj banci, nastavljajući održavati opću stabilnost tečaja kune prema euru. No, HNB je spreman povremeno dopustiti određenu varijabilnost tečaja radi sprječavanja jednosmjernih predviđanja tečaja i savjetuje gospodarske čimbenike da ne zauzimaju nepokrivene devizne pozicije.

14. Cilj monetarnog programa HNB-a za 2003. jest održavanje inflacije ispod 3,5 posto, što se smatra ciljem koji je kompatibilan kako sa zadatkom HNB-a tako i s ciljem opće stabilnosti tečaja. Očekuje se da će gospodarski rast i očuvanje povjerenja u predizbornom razdoblju privući dovoljno sredstava u bankovni sustav kako bi se omogućila nesterilizirana kupnja 350 milijuna USD koji će biti uključeni u prognozirani rast međunarodnih pričuva i omogućilo kreditiranje države u iznosu od

1,3 posto BDP-a, ostavljajući 6,7 posto BDP-a za kredite nedržavnom sektoru. Implicirano smanjenje kreditne ekspanzije s procijenjenih 29,8 posto u 2002. na planiranih 13,7 posto u 2003. trebalo bi biti olakšano povećanim prostorom za samofinanciranje iz rastućih profita, podmirenjem gotovo svih preostalih dospjelih neplaćenih obveza središnje države i laganim pristupom poduzeća orijentiranih prema izvozu inozemnim financijskim tržištima. Ukoliko se, međutim, kreditni rast ubrzo ne uspori, HNB će poduzeti odgovarajuće mjere, uključujući uvođenje viših iznosa rezerviranja za banke s izuzetno visokim rastom kredita. Još nema naznaka o pogoršanju kreditnih portfelja, a HNB je izrazio bankama svoju zabrinutost i koristi se svojim sustavom nadzora banaka da bi ispitao kvalitetu kreditnih portfelja i osigurao provedbu postojećih standarda rezerviranja. Što se tiče monetarne politike, HNB ne vidi mogućnost za smanjenje stope obvezne pričuve i spreman je oduprijeti se svakom eventualnom daljnjem smanjenju tržišnih kamatnih stopa za vrijeme trajanja programa. Očekuje se da će predstojeće usvajanje novog deviznog zakona (vidi točku 19.) osigurati HNB-u veću slobodu kako bi monetarnu politiku učinio djelotvornijom.

15. Provedbe monetarnog programa HNB-a pratit će se putem kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnose na neto raspoložive međunarodne pričuve i neto domaću aktiva HNB-a (Dodaci VI. i VII.). Ako bi potražnja za primarnim novcem bila manja nego što je predviđeno HNB-ovim programom, HNB će dostatno pooštriti uvjete za odobravanje kredita kako bi osigurao ispunjavanje svoga cilja vezanog uz međunarodne pričuve. Međutim, ako se s druge strane pokaže da je rast primarnog novca veći od predviđenog, HNB će se konzultirati s Fondom kako bi utvrdio da li inflacijski izgledi opravdavaju ublažavanje limita vezanih uz neto domaću aktivu. Da bismo osigurali da prostor predviđen za kreditnu ekspanziju nedržavnom sektoru ne zauzmu krediti javnim poduzećima, odredili smo indikativne limite za neto kredite koje 9 velikih javnih poduzeća mogu dobiti od domaćih banaka (Dodatak VIII.).

D. Strukturne reforme

Reforma fiskalnog sektora

16. Novim zakonom o proračunu, koji će biti dostavljen Saboru početkom siječnja 2003. (prethodna mjera), propisuje se obveza podnošenja ažuriranog trogodišnjeg proračunskog okvira uz svaki godišnji proračun, obveza navođenja svih proračunskih podataka opće države na konsolidiranoj osnovi i redovitog objavljivanja tih podataka. Njime se također pooštravaju kazne za jedinice proračuna koje prekoračuju dodijeljeni iznos za potrošnju. Očekuje se da će ovaj zakon biti usvojen do kraja ožujka 2003. (strukturna kontrolna točka). Vlada trenutačno radi na pripremi kriterija za izdavanje garancija koji trebaju biti dovršeni do kraja ožujka 2003. (strukturni kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa). Oni bi trebali odrediti minimalnu stopu povrata za društvo u cjelini koju neka aktivnost treba imati da bude pokrivena garancijom Ministarstva financija (stopu će procjenjivati Ministarstvo financija), ograničiti izdavanje garancija poduzećima privatnog sektora u kojima država nema vlasničke udjele i svesti garancije u okvir gornje granice od 60 posto BDP-a, kako je predloženo u novom proračunu, za udjel duga proračuna opće države u BDP-u.

17. Prema proračunu za 2003. stvorena su četiri nova fonda i agencije (fond za zaštitu okoliša, agencija za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, agencija za promicanje ulaganja i izvoza, te državna agencija za pomoć). Svi su oni, zajedno s Fondom za regionalni razvoj i Fondom za zapošljavanje i razvoj, transparentno uključeni u državni proračun. Država ne namjerava osnivati nikakve druge fondove ili agencije tijekom 2003.

18. Ministarstvo financija mora ojačati svoje sektore za upravljanje dugom, makroekonomsku analizu i riznicu, te poboljšati suradnju s HNB-om u području koordinacije politike i usklađivanja podataka. U tu svrhu, Ministarstvo namjerava zaposliti adekvatno kvalificirano osoblje i reorganizirati svoje poslovanje na odgovarajući način tijekom 2003. Tehnička pomoć će mu ubrzo biti pružena u okviru programa CARDS EU-a i možda od strane Fonda kako bi se unaprijedila sposobnost upravljanja dugom, uključujući praćenje dospjelih neplaćenih obveza. Za upravljanje dugom bit će korištene mogućnosti postojećeg SAP programa kojim se koristi Državna riznica. Državna riznica bolje će iskoristiti ovaj sustav i za sastavljanje i izvršenje proračuna te praćenje dospjelih neplaćenih obveza. Ministarstvo financija već je primilo tehničku pomoć od Fonda, no može je i ponovno zatražiti, radi prikupljanja kvalitetnih i pravovremenih podataka o općoj državi odgovarajuće periodičnosti prema metodologijama Statistike javnih financija iz 1986. (GFS 1986.) i

Statistike javnih financija iz 2001. (GFS 2001.). U skladu s preporukama misije za tehničku pomoć, sastavljat će se tromjesečni i godišnji podaci o općoj državi (obuhvaćene su samo 53 najveće jedinice lokalne uprave) iz računovodstvenih podataka prikupljenih izravno od jedinica opće države. Konačno, formirat će se radna grupa u sastavu zaposlenika Ministarstva financija, Državnog zavoda za statistiku (DZS) i HNB-a kako bi se uskladila fiskalna statistika opće države. Vlada će zatražiti da Fond imenuje stalnog fiskalnog savjetnika u Ministarstvu financija koji bi pomogao u tim reformama. Vlada je odlučila zatražiti od Fonda da sastavi fiskalno Izvješće o poštivanju standarda i kodeksa (engl. *Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSC*) kojim bi se ocijenile njezine prakse i postupci.

Reforme financijskog sektora

19. Očekuje se da će Sabor prihvatiti novi devizni zakon krajem siječnja 2003. Zakon će biti u skladu sa standardima EU-a i člankom VIII. Statuta Fonda, te će ovlastiti HNB da uvede privremena ograničenja za kratkoročne priljeve kapitala. Isto tako, zakonom će biti propisano da inozemni vrijednosni papiri koji mogu biti u inozemnom portfelju rezidenata moraju zadovoljiti minimalne rejtinge međunarodnih agencija za rejting.

20. Radi provedbe novog zakona o bankama, HNB je sastavio sedam podzakonskih akata (o klasifikaciji plasmana, izračunu koeficijenta adekvatnosti kapitala, metodologiji nadzora, odluku o reviziji financijskih izvješća, konsolidiranom nadzoru, upravljanju rizikom likvidnosti, te radu predstavništva) koji će stupiti na snagu krajem 2002., a primjenjivat će se najkasnije od 1. siječnja 2004. Opcije će biti uključene u izračun neto otvorene devizne pozicije u regulatorne svrhe. HNB će donijeti odgovarajuću regulativu do kraja lipnja 2003. (strukturna kontrolna točka), koja će stupiti na snagu do kraja rujna 2003. (strukturna kontrolna točka).

Reforma javnih poduzeća i privatizacija

21. Vlada je i dalje odlučna prodati gotovo sva javna poduzeća i zadržati manjinski udjel samo u nekima od njih. Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) očekuje da će smanjiti svoj udruženi portfelj od oko 1.100 poduzeća za oko jednu polovinu do kraja 2003. Provodi se prodaja manjinskih udjela za privatizacijske kupone na

Varaždinskoj burzi i na aukcijama na Zagrebačkoj burzi, dok se većinski udjeli prodaju putem javnih natječaja. Osim povlačenja iz optjecaja privatizacijskih kupona, ne očekuje se da će takve prodaje dovesti do značajnijih novčanih prihoda za njihove vlasnike (HFP, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i HZMO).

22. Izvan portfelja HFP-a, Vlada nastavlja provoditi restrukturiranje i privatizaciju većine velikih državnih poduzeća. Očekuje se da će obvezujuće ponude za kupnju 25 posto plus jedne dionice poduzeća za naftu i plin (INA) biti primljene do 22. siječnja 2003., što je krajnji rok koji se neće više produžavati (prethodna mjera). Vlada će donijeti odluku o primljenim ponudama do kraja ožujka 2003. (strukturna kontrolna točka), a prihodi od privatizacije se očekuju u drugom tromjesečju 2003. HEP će završiti podjelu u zasebna poduzeća za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije tijekom 2003., a privatizacija elektrana moguća je u 2004. Kao i ostala distribucijska infrastruktura, naftovod JANAF neće biti privatiziran. Nakon dva neuspjela pokušaja, Vlada je odustala od prodaje većinskog udjela u društvu za osiguranje (Croatia osiguranje) putem javnog natječaja. Umjesto toga, ona planira prodati 30 posto društva 2003. godine na Zagrebačkoj burzi. Konačno, 7 posto dionica Hrvatskog telekoma (HT) bit će prodano njegovim zaposlenicima u drugom tromjesečju 2003.

23. Vlada je odlučila da će HPB preuzeti Croatia banku za koju nije pronađen kupac. Financijsko poslovanje HPB-a se znatno popravilo nakon povećanja kapitala, prodaje njezinog portfelja koji ne ostvaruje prihod HFP-u, te mjera za restrukturiranje i smanjivanje troškova. Banka je sada dobro kapitalizirana i profitabilna. Unatoč tomu, Vlada ne vjeruje da bi trebala posjedovati poslovnu banku, te je stoga odlučila privatizirati je u fazama; prvo prodajom 25 posto udjela IFC-u 2003. (engl. *International Finance Corporation, IFC* - Međunarodna financijska korporacija), a zatim prodajom barem još 26 posto udjela strateškom investitoru u 2004. Priprema privatizacijskog plana, koji zadovoljava ove zahtjeve, do kraja ožujka 2003. predstavlja strukturnu kontrolnu točku u sklopu našeg programa, koja će biti praćena u suradnji s IFC-om.

Reforme tržišta proizvoda i rada

24. Da bi unaprijedila funkcioniranje tržišta i podržala rast zaposlenosti, Vlada priprema nove zakone o trgovačkim društvima, tržišnom natjecanju i radu. Očekuje se da će zakon o trgovačkim društvima biti dostavljen Saboru do kraja 2002. te da će biti usvojen do kraja ožujka 2003. Očekuje se da će zakoni o tržišnom natjecanju i radu dobiti suglasnost Sabora do kraja veljače 2003. Vladino odobravanje nacrta zakona o radu kojim se:

- iznos otpremnine smanjuje na najviše jednu trećinu mjesečne plaće po godini staža uz gornju granicu od šest mjesečnih plaća,
- skraćuje otkazni rok na maksimalno tri mjeseca za radnike s najmanje 20 godina radnog staža,
- ublažava definicija kolektivnog otkaza pri čemu će se kolektivnim otkazom smatrati otpuštanje ne manje od 20 radnika unutar 90 dana, i
- pojednostavljaju preduvjeti za pravovaljana otpuštanja, posebno u malim tvrtkama,

prethodna je mjera u sklopu našeg programa. Na kraju, očekuje se da će novi zakon o stečaju, koji ima za cilj ubrzati stečajne postupke i omogućiti isplatu vjerovnika prije dovršetka svih postupaka, biti odobren do kraja ožujka 2003.

25. Potpomognuta dodatnim sredstvima predviđenim u proračun za 2003. reforma sudstva će biti nastavljena, npr. poticanjem izvansudskih postupaka i angažiranjem jednog suca umjesto sudskog vijeća za rješavanje i izricanje presuda u trgovačkim sporovima.

26. Naše članstvo u CEFTA-i stupa na snagu 1. ožujka 2003. Sporazum o slobodnoj trgovini sa Saveznom Republikom Jugoslavijom parafiran je u studenom 2002. i očekuje se da će uskoro stupiti na snagu. U tijeku su također pregovori o sporazumima o slobodnoj trgovini s Estonijom, Latvijom i Moldavijom. Iako se CEFTA složila da će odmah primjenjivati Paneuropski sustav kumulacije podrijetla, Vlada još uvijek vodi pregovore s EU-om o primjeni ovog sporazuma na hrvatski izvoz. U sklopu naše programa, nećemo uvesti ili pooštriti ograničenja za plaćanja i

transfere tekućih međunarodnih transakcija, uvesti ili modificirati viševalutne prakse, zaključiti bilateralne sporazume o plaćanjima koja nisu u skladu sa člankom VIII. Statuta Fonda ili uvesti ili pooštriti uvozna ograničenja za potrebe platne bilance niti ćemo akumulirati eksterne dospjele neplaćene obveze (podlijegat će kontinuiranom praćenju).

Hrvatska: Ključni makroekonomski indikatori

	1999.	2000.	2001.	Projekcije 2002.	Program 2003.
	(promjena u postocima)				
Proizvodnja i cijene					
Realni BDP	-0,9	2,9	3,8	4,0	4,2
Stopa inflacije mjerena cijenama na malo (prosječna)	4,1	6,2	4,9	2,4	3,0
Stopa inflacije mjerena cijenama na malo (na kraju razdoblja)	4,4	7,4	2,6	3,5	2,1
	(postotak BDP-a)				
Štednja i investicije					
Bruto nacionalna štednja	18,6	19,4	19,8	21,5	23,0
Bruto domaće investicije	25,7	21,8	23,6	25,1	26,6
Operacije proračuna opće države					
Prihodi i potpore	48,4	46,2	44,7	45,4	45,0
Rashodi i neto posudbe	56,6	52,7	51,5	51,5	50,0
Ukupno stanje	-8,2	-6,5	-6,8	-6,2	-5,0
Prihodi od privatizacije 1/	4,9	3,1	3,7	2,0	1,2
Inozemno financiranje	3,3	4,2	2,0	3,8	1,5
Domaće posudbe (uključ. dospjele neplaćene obveze)	0,0	-0,8	1,1	0,4	2,2
	(na kraju razdoblja, promjena u postocima)				
Novac i krediti					
Krediti ostalim domaćim sektorima	...	9,4	24,5	29,8	13,7
Ukupna likvidna sredstva	...	28,9	45,2	11,7	14,4
Primarni novac	...	13,6	51,9	23,1	15,6
	(u mil. USD)				
Platna bilanca					
Saldo tekućih transakcije	-1.398	-439	-740	-800	-893
(postotak BDP-a)	-7,0	-2,4	-3,8	-3,6	-3,6
Kapitalne i financijske transakcije	2.786	1.814	2.503	3.166	1.465
Ukupno stanje	410	611	1.344	1.109	572
	(na kraju razdoblja, u mil. USD)				
Dug i pričuve					
Bruto međunarodne pričuve	3.025	3.525	4.704	5.706	6.278
(u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga)	3,8	3,9	4,7	5,3	5,6
Bruto raspoložive međunarodne pričuve 2/	2.249	2.629	3.653	4.547	5.038
(u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga)	2,8	2,9	3,7	4,3	4,5
(kao postotak kratkoročnog duga) 3/	125	123	171	307	260
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza (postotak)	21,0	23,5	23,1	25,3	17,4
Javni dug (postotak BDP-a)	47,8	53,2	55,1	57,5	57,2
U tome: inozemni	29,1	33,7	33,0	33,3	32,4
Ukupni inozemni dug (postotak BDP-a)	49,6	59,7	57,5	61,7	59,0

Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ U 2000., obuhvaćaju 0,5 posto BDP-a starih poreznih potraživanja države.

2/ Bruto raspoložive međunarodne pričuve usklađene naniže za kratkoročnu deviznu štednju redeponiranu na račune HNB-a i za iznos nedospjelih blagajničkih zapisa HNB-a nominiranih u stranoj valuti.

3/ Kratkoročni je dug prikazan na osnovi preostalog dospjeća. Obuhvat je ograničen na kratkoročna kreditna zaduženja registrirana kod HNB-a.

Hrvatska: Praćenje provedbe programa

Prethodna mjera

1. Sabor odobrava proračun središnje države, a Ministarstvo financija dostavlja konsolidirane proračunske podatke za 53 najveće jedinice lokalne uprave koji se uklapaju u fiskalni program MEFP, točka 7.
2. Sabor odobrava paket mjera čiji neto učinak na proračunske prihode neće biti manji od onog navedenog u točki 8. MEFP-a MEFP, točka 8.
3. Vlada usvaja uredbu kojom se izdavanje novih garancija ograničava na iznos u kojem budu podmirene ili isteknu prethodno izdane garancije i kojom se određuje da Ministarstvo financija zadržava isključivo pravo na izdavanje garancija MEFP, točka 12.
4. Vlada dostavlja Saboru novi zakon o proračunu koji zadovoljava uvjete navedene u točki 16. MEFP-a MEFP, točka 16.
5. Vlada zadržava 22. siječnja 2003. kao krajnji rok za primanje obvezujućih ponuda za kupnju 25 posto plus jedne dionice INA-e MEFP, točka 22.
6. Vlada dostavlja Saboru zakon o radu koji zadovoljava uvjete navedene u točki 24. MEFP-a (pratit će se u suradnji sa Svjetskom bankom) MEFP, točka 24.

Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa

1. Tromjesečni limiti za kumulativne deficite proračuna konsolidirane središnje i opće države Dodatak III.
2. Tromjesečni limiti za kumulativne promjene stanja dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države Dodatak III.
3. Tromjesečni limiti za kumulativni iznos nepriviligiranog inozemnog duga koji je ugovorila ili za koji jamče opća država, HNB i HBOR s izvornim rokom dospijeca dužim od jedne godine, uključujući podgranice za dug koji dospijeva u razdoblju do 5 godina Dodatak IV.
4. Tromjesečni limiti za neto promjene stanja kratkoročnog inozemnog duga koji je ugovorila ili za koji jamči opća država, HNB i HBOR Dodatak IV.
5. Tromjesečne donje granice za kumulativne promjene neto raspoloživih međunarodnih pričuva HNB-a Dodatak VI.
6. Tromjesečni limiti za kumulativne promjene neto domaće aktive HNB-a Dodatak VII.

Strukturni kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa

1. Vlada priprema do kraja ožujka 2003. kriterije za izdavanje garancija MEFP, točka 16.

Klauzule izvršenja¹

1. Onemogućiti nastanak novih eksternih dospjelih neplaćenih obveza	MEFP, točka 26.
2. Onemogućiti uvođenje novih ili pooštavanje postojećih ograničenja plaćanja i transfere u okviru tekućih međunarodnih transakcija, zatim onih vezanih uz uvođenje ili modificiranje viševalutnih praksi, zaključivanje bilateralnih sporazuma o plaćanjima koja nisu u skladu sa člankom VIII. Statuta Fonda te uvođenje ili pooštavanje uvoznih ograničenja za potrebe platne bilance	MEFP, točka 26.

Strukturne kontrolne točke

1. Sabor do kraja ožujka 2003. odobrava novi zakon o proračunu koji zadovoljava uvjete navedene u prethodnoj mjeri iz točke 4. gore u tekstu	MEFP, točka 16.
2. HNB donosi do kraja lipnja 2003. i provodi do kraja rujna 2003. odluku kojom se opcije uključuju u izračunavanje neto otvorene devizne pozicije banaka	MEFP, točka 20.
3. Vlada donosi do kraja ožujka 2003. odluku o primljenim ponudama za privatizaciju INA-e	MEFP, točka 22.
4. Vlada priprema do kraja ožujka 2003. program privatizacije za HPB koji zadovoljava uvjete navedene u točki 23. MEFP-a (pratit će se u suradnji s IFC-om)	MEFP, točka 23.

---

^{1/} Podlijegat će kontinuiranom praćenju.

**I. LIMITI ZA KUMULATIVNE DEFICITE PRORAČUNA KONSOLIDIRANE
SREDIŠNJE I OPĆE DRŽAVE**

	Gornje granice		Prihodi od privatizacije	
	Središnja	Opća (u milijunima kuna)	Središnja	Opća
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:				
31. ožujka 2003.	-4.053	-4.325 ^{1/}	38	88
30. lipnja 2003.	-6.398 ^{1/}	-6.615	1.718	1.847
30. rujna 2003. ^{2/}	-7.934	-8.171 ^{1/}	1.756	1.928
31. prosinca 2003. ^{2/}	-9.440 ^{1/}	-9.388	2.023	2.332

^{1/} Indikativni limit (nije kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa)

^{2/} Okvirno (kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa i privatizacijski ciljevi će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Gornje granice kumulativnog deficita proračuna konsolidirane središnje države odnose se na: (i) operacije središnje države, odnosno proračun središnje države (Ured predsjednika, Sabor, Vladu, Ustavni sud, sva ministarstva, druga nezavisna tijela državne uprave i tijela pravosuđa), (ii) postojeće proračunske fondove koji se uključuju u konsolidiranu središnju državu (HZZO, HZMO, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Javno poduzeće Hrvatske vode, Fond za razvoj i zapošljavanje i Fond za regionalni razvoj i fond za zaštitu okoliša) i agencije (državnu agenciju za pomoć, agenciju za promicanje ulaganja i izvoza i agenciju za razvoj malog i srednjeg poduzetništva), (iii) Hrvatske autoceste (HAC) i Hrvatske ceste (HC), Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB). Osim navedenog pod točkama (i) do (iii) proračun konsolidirane opće države obuhvaća (iv) 53 najveće jedinice lokalne uprave (20 županija, Zagreb i 32 druga grada). Vlada neće osnivati nove proračunske fondove, izvanproračunske fondove ili agencije tijekom provedbe programa, a na osnivanje i rad bilo kojeg takvog fonda ili agencije odnosile bi se navedene gornje granice. Gornje granice se ne odnose na poslovanje Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR). Predviđeno je da će deficit HBOR-a u 2003. iznositi 1.803 milijuna kuna, što će biti zasebno praćeno u sklopu izvršenja programa.

Gornje granice bit će umanjene za iznos u kojem kumulativni tromjesečni privatizacijski prihodi proračuna konsolidirane središnje i opće države (definirani gore u tekstu) budu manji od navedenih iznosa.

Limiti za deficite proračuna konsolidirane središnje i opće države bit će usklađeni naniže kako bi se kompenzirao neto učinak bilo kojeg smanjenja u plaćanjima kamata uzrokovanog reprogramiranjem postojećeg državnog duga.

Za potrebe programa, deficiti proračuna konsolidirane središnje i opće države bit će definirani na modificiranoj obračunskoj osnovi, tj. svi rashodi trebaju biti na osnovi "dospijeca plaćanja". Trošak dokapitalizacije banaka i javnih poduzeća i isplata osiguranih štednih uloga smatrat će se onim što se nalazi "iznad crte". Sljedeće stavke smatrat će onim što se nalazi "ispod crte": prihodi od privatizacije, neto promjena dospjelih neplaćenih obveza, osiguranje i plaćanja po mjenicama koje su izdali

Ministarstvo financija i HZZO, naplata dospjelih neplaćenih poreznih obveza, obveznice izdane za financiranje dokapitalizacije banaka i javnih poduzeća ili isplatu osiguranih štednih uloga, otkup državnih obveznica koje je ponudio HNB za rješavanje problema banaka i sva devizna sredstva bivše SFRJ zamrznuta u inozemstvu koja se dostave Vladi. Transakcije s vrijednosnim papirima opće države na sekundarnom tržištu između domaćih sektora ne mogu doprinijeti financiranju deficita proračuna opće države te se stoga moraju isključiti iz podataka koji se dostavljaju Fondu. U slučaju da deficit financiraju banke, to obuhvaća transakcije banaka na sekundarnom tržištu sa svim domaćim sektorima osim banaka i nerezidentima. U slučaju svih ostalih domaćih sektora osim banaka, to obuhvaća takve transakcije s domaćim bankama i nerezidentima.

Za potrebe praćenja programa, tokovi financiranja iskazani u stranoj valuti izračunavaju se prema sljedećim prosječnim tečajnim stopama (u kunama po jedinici strane valute):

	Prvo tromjesečje	Drugo tromjesečje	Treće tromjesečje	Četvrto tromjesečje
Euro	7,46	7,46	7,46	7,63
Japanski jen (100)	6,46	6,49	6,51	6,69
Američki dolar	7,63	7,62	7,61	7,78
Funta sterlinga	11,70	11,67	11,62	11,85
Švicarski franak	5,09	5,07	5,05	5,14
SPV	9,86	9,87	9,87	10,11

Fiskalno će se ostvarenje pratiti mjesečno na razini proračuna konsolidirane središnje države i testirati tromjesečno na razini proračuna konsolidirane središnje i opće države. Budući da se jedinice lokalne uprave trebaju prilagoditi učestalijem izvješćivanju od dosadašnjeg koje su obavljale u polugodišnjim intervalima, ostvarenje će biti testirano na razini proračuna središnje države na kraju ožujka i kraju rujna 2003. i na razini proračuna opće države na kraju lipnja i prosinca 2003. Odgovarajući podaci će u svim slučajevima biti pripremljeni prema klasifikaciji Statistike javnih financija iz 1986. (GFS 1986.) i dostavljeni unutar 30 dana nakon isteka određenog mjeseca. Mjesečno će praćenje biti utemeljeno na užoj konsolidaciji proračuna središnje države (tj. iz njega će biti isključeni HAC, HC, DAB, HFP i HBOR) i zasebnim mjesečnim izvješćima HAC-a, HC-a, DAB-a i HFP-a. Za razliku od mjesečnog praćenja koje počiva na različitim izvorima, tromjesečno je testiranje utemeljeno na računovodstvenim podacima (klasificiranim prema novom kontnom planu) koji su izravno utemeljeni na metodologiji Statistike javnih financija iz 2001. (GFS 2001.), osim za HAC, HC, DAB i HFP, čiji se podaci moraju zasebno konvertirati u Statistiku javnih financija iz 1986. (GFS 1986.).

Kumulativno tromjesečno ostvarenje bit će procjenjivano preko stavki "iznad crte" i "ispod crte", ovisno o tome koje je veće.

**II. LIMITI ZA KUMULATIVNE PROMJENE STANJA DOSPJELIH
NEPLAĆENIH OBVEZA PRORAČUNA SREDIŠNJE DRŽAVE**

Gornje granice	
(u milijunima kuna)	
Stanje na dan 31. prosinca 2002.:	600
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:	
31. ožujka 2003.	-150
30. lipnja 2003.	-300
30. rujna 2003. ^{1/}	-450
31. prosinca 2003. ^{1/}	-550

^{1/} Okvirno (kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Dospjele neplaćene obveze obuhvaćaju (i) sva dospjela plaćanja koja nisu podmirena u skladu s izvornim ili modificiranim rokovima dospijea, i (ii) bilo koje mjenice koje su izdali Ministarstvo financija i proračunski fondovi koji se uključuju u konsolidiranu središnju državu. Dospjele neplaćene obveze obuhvaćaju domaće i eksterne dospjele neplaćene obveze. Ministarstvo financija će mjesečno, odnosno 30 dana nakon isteka određenog mjeseca, dostavljati Fondu podatke o iznosu dospjelih neplaćenih obveza.

**III. INDIKATIVNI LIMITI ZA MASU PLAĆA U PRORAČUNU KONSOLIDIRANE
SREDIŠNJE DRŽAVE**

Kumulativni limiti	
(u milijunima kuna)	
Siječanj - ožujak 2003.	4.603
Siječanj - lipanj 2003.	9.075
Siječanj - rujna 2003. ^{1/}	13.520
Siječanj - prosinac 2003. ^{1/}	17.965

^{1/} Okvirno (indikativni limiti će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Kumulativna masa plaća ne obuhvaća doprinose poslodavaca za socijalno osiguranje. Ovi limiti nisu kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa. Ako se isplatama plaća prekorače ovi limiti, Vlada će se konzultirati s Fondom u cilju pravovremenog usvajanja mjera kojima će se osigurati poštivanje limita za kumulativne deficite navedene u Odjeljku I.

Gornje granice za neto promjene stanja kratkoročnoga inozemnog javnog duga i inozemnog duga za koji jamči RH i nova ugovaranja ili davanje novih garancija za nepriviligirani inozemni dug javnog sektora

Gornje granice			
(u milijunima USD)			
	Gornje granice ≤1 godina	Gornje granice >1 godine	Podgranice <5 godina
Stanje na dan 31. prosinca 2002.	0,0	6.933	267
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:			
31. ožujka 2003.	120	704	100
30. lipnja 2003.	0,0	970	100
30. rujna 2003. ^{1/}	0,0	1.033	100
31. prosinca 2003. ^{1/}	0,0	1.185	100

^{1/} Okvirno (kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Za potrebe programa, pojam “dug” se upotrebljava onako kako je definiran u točki 9 Smjernica za kriterije izvršenja programa s obzirom na inozemni dug (Odluka, br. 12274-(00/85), donesena 24. kolovoza 2000.), te glasi: “(a) Za potrebe ove smjernice, pod terminom “dug” se podrazumijeva tekuća, tj. ne potencijalna obveza, nastala po osnovi zaključenog ugovora o davanju vrijednosti u obliku imovine (uključujući valutu) ili usluga, a na temelju kojeg se od dužnika zahtijeva da obavi jedno ili više plaćanja u obliku imovine (uključujući valutu) ili usluga na neke datume u budućnosti; tim se plaćanjima podmiruju obveze iz ugovora koje se odnose na glavnice i/ili kamate. Dug može imati nekoliko oblika, a osnovni oblici su sljedeći: (i) krediti, tj. isplata novca dužniku unaprijed od strane kreditora, izvršena na temelju obveze da će dužnik otplatiti sredstva u budućnosti (uključujući depozite, obveznice, zadužnice, poslovne kredite i kupčeve kredite) i privremenih zamjena sredstava koje su jednake potpuno kolateraliziranim kreditima u skladu s kojima je dužnik obvezan otplatiti sredstva i obično platiti kamatu, otkupljujući kolateral od kupca u budućnosti (npr. sporazumi o reotkupu i službeni sporazumi o swapu), (ii) dobavljački krediti, tj. ugovori u skladu s kojima dobavljač dopušta dužniku odgodu plaćanja u nekom vremenu nakon datum na koji je roba isporučena ili usluge pružene, i (iii) najmovi, tj. sporazumi u skladu s kojima se daje imovina koju najmoprimac ima pravo koristiti u jednom ili više specificiranih vremenskih razdoblja, a koja su obično kraća od ukupnog vijeka trajanja imovine, dok najmodavac zadržava pravo vlasništva nad imovinom. Za potrebe smjernice, dug je sadašnja vrijednost (na početku najma) svih plaćanja vezanih uz najam za koje se očekuje da će biti izvršena tijekom razdoblja sporazuma, isključujući ona plaćanja koje se odnose na uporabu, popravak ili održavanje imovine. (b) U skladu s definicijom duga koja je navedena u točki 9(a) dospjele neplaćene obveze, zatezne kamate i sudski određene naknade štete nastale zbog nepodmirenja ugovorenih obveza koje čine dug su dug. Nepodmirenje obveze koja se ne smatra dugom u skladu s ovom definicijom (npr. plaćanje po isporuci) neće

biti uzrokom nastanka duga.” Međutim, gornjim granicama zasad neće biti obuhvaćeni ugovori o najmu. Ministarstvo financija trenutačno uvodi sustav za evidentiranje najмова. Kad sustav bude uspostavljen, najmovi će biti obuhvaćeni gornjim granicama koje se odnose na ugovaranje duga.

Limiti za kratkoročni dug se odnose na kumulativne neto promjene duga javnog sektora, podmirenog ili nedospjelog, s izvornim rokom dospijea do i uključujući jednu godinu. Ovi se limiti ne odnose se na uobičajene kredite koji se odobravaju za potrebe uvoza i depozite nerezidenata u bankama u državnom vlasništvu (HPB, HBOR).

Kod kratkoročnog i dugoročnog inozemnog duga, kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa odnosi se na dug definiran u točki 9 Smjernica za kriterije izvršenja programa s obzirom na inozemni dug kao i na obveze koje su ugovorene ili za koje su izdane garancije, a za koje nisu primljene vrijednosti.

Gornje granice za srednjoročni i dugoročni inozemni dug odnose se na ugovaranje ili davanje garancija za novi nepriviligirani inozemni dug s izvornim rokom dospijea dužim od jedne godine i, u okviru navedenog limita, za onaj koji dospijeva u razdoblju dužem od 1 godine i kraćem od 5 godina. Privilegirani zajmovi su definirani kao zajmovi čiji se 35-postotni dio ne mora vraćati, uz primjenu diskontnih stopa specifičnih za pojedinu valutu, utemeljenim na prosječnim šestomjesečnim referentnim komercijalnim kamatnim stopama (CIRRs) koje navodi OECD, a koje se primjenjuju na zajmove s rokom dospijea kraćim od petnaest godina, te na prosječnim desetogodišnjim referentnim komercijalnim kamatnim stopama (CIRRs) za zajmove s rokom dospijea od petnaest i više godina.

Gornje granice za srednjoročni i dugoročni javni dug (ali ne i podgranice) bit će uvećane za iznos u kojem država podmiri postojeći dug prije njegovog programiranog dospijea.

Javni sektor obuhvaća konsolidiranu opću državu definiranu u Dodatku III., Odjeljak I., HNB i HBOR. Iz limita se isključuju HPB, javna poduzeća, činidbene garancije za brodogradnju (samo za vrijednost avansa) i promjene u visini duga nastale na osnovi refinanciranja i reprogramiranja, uključujući i kapitalizaciju dospjelih neplaćenih kamata.

Navedeni limiti se također ne odnose na garancije opće države za dobavljačke kredite namijenjene financiranju uvoza vezanog uz brodogradnju u razdoblju do realizacije isporuke. U slučaju narudžbi za izgradnju više brodova, krediti za uvoz mogu poprimiti oblik inozemnih kreditnih linija koje se obnavljaju. Radi praćenja ovakvih garancija podaci o garancijama izdanim za brodogradnju, uključujući i činidbene garancije ili obveznice, te o plaćanjima i isporuci brodova izgrađenih ovim garancijama bit će dostavljani tromjesečno.

Dug koji se nalazi unutar limita bit će procijenjen u američkim dolarima prema prosječnim tečajnim stopama navedenim u Dodatku III.

**Indikativni limiti za kumulativne promjene neto kredita bankovnog sustava
proračunu konsolidirane opće države**

	Indikativni limiti
Stanje na dan 31. prosinca 2002. ^{1/}	(u milijunima kuna) 14.657
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:	
31. ožujka 2003.	-170
30. lipnja 2003.	-4
30. rujna 2003. ^{2/}	1.766
31. prosinca 2003. ^{2/}	2.492

^{1/} Ovaj iznos potraživanja sastoji se uglavnom od protustavke zamrznutoj deviznoj štednji i “velikih obveznica”, tj. obveznica za restrukturiranje izdanih 1991. i 1992. godine, a koje banke drže umjesto potraživanja od poduzeća; ukupni iznos potraživanja od 31. prosinca 2002. također obuhvaća obveznice izdane za financiranje isplate osiguranih štednih uloga banaka u stečaju.

^{2/} Okvirno (indikativni limiti će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Tromjesečni su limiti iskazani kumulativno. Proračun konsolidirane opće države definira se kao u Dodatku III., Odjeljak I.

Za potrebe programa, neto krediti bankovnog sustava proračunu konsolidirane opće države definiraju se kao zbroj svih potraživanja bankovnog sustava od proračuna konsolidirane opće države (isključujući HBOR) umanjen za sve depozite konsolidirane opće države (isključujući HBOR) kod bankovnog sustava.

Podaci o potraživanjima i obvezama bankovnog sustava prema konsolidiranoj općoj državi uzimaju se iz bilanci banaka i HNB-a, a HNB će mjesečno, odnosno 30 dana nakon isteka određenog mjeseca, dostavljati ove podatke Fondu.

Devizni tokovi će se izračunavati kao razlika stanja na 31. prosinca 2002. i stanja na kraju najrecentnijeg testiranog tromjesečja i procjenjivati prema prosječnim tečajnim stopama za određeno tromjesečje, navedenim u Dodatku III.

**Donje granice za kumulativne promjene neto raspoloživih međunarodnih
pričuva Hrvatske narodne banke**

	Donje granice
	(u milijunima USD)
Stanje na dan 31. prosinca 2002.	4.412
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:	
31. ožujka 2003.	-120
30. lipnja 2003.	-184
30. rujna 2003. ^{1/}	275
31. prosinca 2003. ^{1/}	490

^{1/} Okvirno (kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Za potrebe programa, neto raspoložive međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke (HNB) definirane su kao dolarska vrijednost bruto deviznih sredstava umanjениh za aktivne stavke pričuve koja se izdvaja po osnovi deviznih depozita domaćih banaka i blagajničkih zapisa HNB-a nominiranih u stranoj valuti i umanjениh za bruto devizne obveze umanjene za izvanbilančne devizne obveze.

Za potrebe programa, bruto devizna sredstva definirana su kao monetarno zlato, specijalna prava vučenja (SPV), bilo koja rezervna pozicija kod MMF-a i devizna sredstva u konvertibilnim valutama u aktivni HNB-a. Bilo koji povrat blokiranih deviznih sredstava koja nisu činila dio deviznih sredstava HNB-a na dan 31. prosinca 2002. bit će dodan donjoj granici pričuva. Pričuve koje su založene, zamrznute ili upotrijebljene kao kolateral bit će isključene iz bruto deviznih sredstava. Posebice će iz definicije pričuva biti isključene bilo koje aktivne stavke pričuve založene kao jamstvo za državni dug.

Za potrebe programa, pasivne stavke pričuve definirane su kao sve obveze HNB-a prema nerezidentima – osim depozita na posebnim računima za servisiranje inozemnog duga – s izvornim rokom dospijeca do i uključujući jednu godinu kao i sve obveze koje nastaju na temelju povlačenja sredstva od MMF-a i uzimanja kredita za premošćivanje od BIS-a, neovisno o njihovu dospijecu. Za potrebe programa, pasivne stavke pričuve također obuhvaćaju garancije koja je dao HNB, a koje su osigurane pričuvama.

Pozicija neto terminskih poslova HNB-a definirana je kao razlika između nominalne vrijednosti izvanbilančnih potraživanja HNB-a nominiranih u stranoj valuti od nerezidenata (terminski poslovi, swapovi, opcije i ugovori na terminskom tržištu) i deviznih obveza prema rezidentima i nerezidentima. Ta je pozicija iznosila 0 milijuna USD na dan 31. prosinca 2002. Za potrebe programa, pozicija neto međunarodnih pričuva HNB-a bit će umanjena samo za izvanbilančne obveze. Te su obveze iznosile 0 milijuna USD na dan 31. prosinca 2002.

Kumulativni tokovi iskazani u američkim dolarima izračunavaju se primjenom prosječnih tečajnih stopa za najrecentnije tromjesečje, navedenih u Dodatku III., na stanje pričuva na dan 31. prosinca 2002. i na kraju određenog tromjesečja.

Za potrebe programa, neto raspoložive međunarodne pričuve HNB-a na kraju tromjesečja (uključujući njihovo stanje na kraju 2002.) izračunavaju se kao aritmetička sredina 21 opservacije na zadnji radni dan u tromjesečju.

Limiti će se pratiti preko podataka o računima HNB-a koje će HNB mjesečno dostavljati Fondu, odnosno 15 dana nakon isteka zadnjeg radnog dana uključenog u opservacije.

Limiti za kumulativne promjene neto domaće aktive Hrvatske narodne banke

	Gornje granice
	(u milijunima kuna)
Stanje na dan 31. prosinca 2002.	-11.182
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:	
31. ožujka 2003.	331
30. lipnja 2003.	2.167
30. rujna 2003. ^{1/}	-35
31. prosinca 2003. ^{1/}	-336

^{1/} Okvirno (kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Neto domaća aktiva Hrvatske narodne banke (HNB) definirana je kao razlika između primarnog novca i neto raspoloživih međunarodnih pričuva HNB-a (definiranih za potrebe programa u Dodatku VI.) iskazanih u domaćoj valuti prema tečajnim stopama definiranim za potrebe ovog programa (vidi Dodatak III.). Primarni novac definiran je kao gotov novac izvan banaka, gotovina u trezorima banaka, depoziti na žiroračunima i depoziti za obveznu pričuvu banaka iskazani u domaćoj valuti i depoziti kod HNB-a.

Gornje granice bit će usklađene za promjene u obveznoj pričuvi koja se izdvaja u domaćoj valuti na sljedeći način:

$$\Delta NDA = \Delta r (B_0^D + \theta_0 B_0^F) + r_1 (\Delta B^D + \theta_1 \Delta B^F + \Delta \theta B_0^F)$$

gdje je ΔNDA = prilagodba gornje granice za neto domaću aktivu HNB-a;

B^D, B^F = obveze u domaćoj i stranoj valuti koje ulaze u obračun obvezne pričuve;

B_0^D, B_0^F = izvorno prognozirane razine B^D i B^F na kraju određenog tromjesečja;

r = stopa obvezne pričuve;

θ = dio obveza u stranoj valuti koje ulaze u obračun obvezne pričuve koja se izdvaja u domaćoj valuti;

r_0, θ_0 = izvorno prognozirane razine r i θ na kraju određenog tromjesečja;

$\Delta B^D, \Delta B^F$ = razlika između stvarne i prognozirane vrijednosti obveza u domaćoj ili stranoj valuti koje ulaze u obračun obvezne;

$\Delta r, \Delta \theta$ = razlika između stvarne i prognozirane vrijednosti r i θ na kraju određenog tromjesečja, tako da je

$$r_1 = r_0 + \Delta r; \text{ i}$$

$$\theta_t = \theta_0 + \Delta\theta.$$

Prilagodba se odnosi samo na odluke HNB-a koje nisu predviđene u monetarnom programu.

Ako potražnja za primarnim novcem bude veća od projekcije, HNB će se konzultirati s Fondom kako bi utvrdio mogu li se ovi limiti prekoračiti, a da se pri tome ne ugrozi inflacijski cilj koji je odredila monetarna vlast. Iznosi primarnog novca utvrđeni projekcijom navedeni su u tablici:

	Projekcija
	(u milijunima kuna)
Stanje na 31. prosinca 2002.	21.907
31. ožujka 2003.	21.326
30. lipnja 2003.	22.672
30. rujna 2003. ^{1/}	23.966
31. prosinca 2003. ^{1/}	25.334

^{1/} Okvirno (projekcije će biti dogovorene za vrijeme prvog preispitivanja)

Za potrebe programa, neto domaća aktiva HNB-a i monetarna baza na svakog kraju tromjesečja (uključujući njihovo stanje na kraju 2002.) izračunavaju se kao aritmetička sredina 21 opservacije na zadnji radni dan u tromjesečju.

Limiti će se pratiti preko podataka o računima HNB-a koje će HNB mjesečno dostavljati Fondu, odnosno 15 dana nakon isteka zadnjeg radnog dana uključenog u opservacije.

**Indikativni limiti za kumulativna povećanja neto kredita bankovnog sustava
odabranim javnim poduzećima**

	Indikativni limiti
	(u milijunima kuna)
Stanje na dan 31. prosinca 2002.	1.801
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:	
31. ožujka 2003.	463
30. lipnja 2003.	278
30. rujna 2003. ^{1/}	-550
31. prosinca 2003. ^{1/}	-415

^{1/} Okvirno (indikativni limiti će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Navedeni indikativni ukupni limiti odnose se na 9 poduzeća navedenih u tekstu (vidi dolje). Neto krediti definirani su kao zbroj ukupnih kratkoročnih i dugoročnih potraživanja u domaćoj i stranoj valuti rezidentnih banaka u Hrvatskoj od tih poduzeća, uvećan za iznos kredita iz domaćih nebankarskih i inozemnih izvora za koje jamče hrvatske banke, a umanjen za ukupne depozite tih poduzeća, u domaćoj i stranoj valuti, kod tih banaka. Krediti za koje jamči država i potraživanja s naslova naplate činidbenih garancija bit će isključeni iz gornjih granica samo ako nisu prethodno bili iskazani u bilancama banaka.

Devet odabranih poduzeća su:

1. Hrvatska elektroprivreda, Zagreb
2. INA, Industrija nafte, Zagreb
3. Hrvatske željeznice, Zagreb
4. Hrvatske šume, Zagreb
5. Hrvatska pošta, Zagreb
6. Hrvatska radiotelevizija, Zagreb
7. Jadrolinija, Rijeka
8. Croatia osiguranje, Zagreb
9. Croatia Airlines, Zagreb

Na poduzeća navedena u gornjem popisu u kojima više od 50 posto udjela bude privatizirano tijekom trajanja aranžmana neće se odnositi spomenuti limiti, a limiti će biti usklađeni naniže za preostali iznos neto kredita tim poduzećima na kraju mjeseca koji prethodi privatizaciji. Kad god promjene u računovodstvenim postupcima ili u skupini poduzeća koja su dužna dostavljati podatke HNB-u dovedu do promjena u serijama podataka, Fond će o tome biti obaviješten, a podaci za određeno tromjesečje izračunat će se uz primjenu i novih i starih definicija, dok će limiti biti usklađeni s obzirom na te promjene. Limiti će biti usklađeni za iznos potreban za sanaciju banke ili poduzeća kojom se ta sredstva i obveze otpisuju ili otklanjaju iz bankovnog sustava ili za iznos bilo kojih zamjena duga za vlasničke udjele kojima se dug banci pretvara u udjele u kapitalu ovih poduzeća. Informacije u vezi s ovim zamjenama duga za vlasničke udjele osiguravat će Ministarstvo gospodarstva, kad i ako do njih dođe.

**Indikativni limiti za kumulativne promjene neto kredita bankovnog sustava
proračunu konsolidirane opće države**

	Indikativni limiti
Stanje na dan 31. prosinca 2002. ^{1/}	(u milijunima kuna) 14.657
Kumulativne promjene od 31. prosinca 2002.:	
31. ožujka 2003.	-170
30. lipnja 2003.	-4
30. rujna 2003. ^{2/}	1.766
31. prosinca 2003. ^{2/}	2.492

^{1/} Ovaj iznos potraživanja sastoji se uglavnom od protustavke zamrznutoj deviznoj štednji i “velikih obveznica”, tj. obveznica za restrukturiranje izdanih 1991. i 1992. godine, a koje banke drže umjesto potraživanja od poduzeća; ukupni iznos potraživanja od 31. prosinca 2002. također obuhvaća obveznice izdane za financiranje isplate osiguranih štednih uloga banaka u stečaju.

^{2/} Okvirno (indikativni limiti će biti dogovoreni za vrijeme prvog preispitivanja)

Tromjesečni su limiti iskazani kumulativno. Proračun konsolidirane opće države definira se kao u Dodatku III., Odjeljak I.

Za potrebe programa, neto krediti bankovnog sustava proračunu konsolidirane opće države definiraju se kao zbroj svih potraživanja bankovnog sustava od proračuna konsolidirane opće države (isključujući HBOR) umanjen za sve depozite konsolidirane opće države (isključujući HBOR) kod bankovnog sustava.

Podaci o potraživanjima i obvezama bankovnog sustava prema konsolidiranoj općoj državi uzimaju se iz bilanci banaka i HNB-a, a HNB će mjesečno, odnosno 30 dana nakon isteka određenog mjeseca, dostavljati ove podatke Fondu.

Devizni tokovi će se izračunavati kao razlika stanja na 31. prosinca 2002. i stanja na kraju najrecentnijeg testiranog tromjesečja i procjenjivati prema prosječnim tečajnim stopama za određeno tromjesečje, navedenim u Dodatku III.